

JAARVERANTWOORDING 2009

SERENITY

PLURALITY

HOLLAND
FESTIVAL

Stichting Holland Festival

Piet Heinkade 5

1019 BR Amsterdam

TEL 020 – 788 21 00

info@hollandfestival.nl

www.hollandfestival.nl

Inhoudsopgave jaarverantwoording 2009

1	HOLLAND FESTIVAL 2009: SERENITY & ANXIETY	5
2	COMMUNICATIE & MARKETING	7
3	EXTERNE BETREKKINGEN	9
4	BESTUUR	10
5	ORGANISATIE	11
6	PRESTATIEVERANTWOORDING	12
	BIJLAGEN	15
	– Coproductie/samenwerking	16
	– Totaalprogramma Holland Festival 2009	17
	– Overzicht medewerkers	18
	– Sponsors, fondsen, instellingen & partners	19

1. Holland Festival 2009: Serenity and Anxiety

Per 1 januari 2009 ging een nieuwe vierjarige financieringsperiode van start. Vanuit de Rijksoverheid werden wijzigingen in de infrastructuur van het kunstenveld doorgevoerd. Voor het Holland Festival betekende dat opname in de Basisinfrastructuur (BIS), het geheel aan instellingen dat een specifieke functie in het landelijke culturele bestel vervult. Ook vanuit de gemeente Amsterdam werd een nieuwe financieringsronde ingezet. De besluitvorming daarover vond plaats in december 2008.

De voorbereiding voor het festivalprogramma van 2009 vond plaats in de periode dat er nog grote onzekerheid bestond over de hoogte van het programmeringsbudget. Eén voornemen stond echter steeds als een paal boven water: het programma moest in het eerste jaar van een nieuwe periode ingrediënten bevatten die kenmerkend zouden zijn voor de komende edities van het Holland Festival. Dat betekende de stap vaker het initiatief te nemen voor internationale coproducties, het internationale netwerk van partners uit te breiden en de banden met instellingen in de stad aan te halen.

De eerste twee ambities zijn volgens ons flink ingezet. Voor samenwerkingsverbanden in de stad, anders dan binnen de Context, hadden we stevige plannen. Helaas besliste de gemeente Amsterdam in december 2008 het subsidiebedrag voor het Holland Festival te bevriezen, waardoor de geplande samenwerking met Frascati geen doorgang vond in 2009.

Serenity & Anxiety was een thema waarmee, onder meer door het uitbreken van de kredietcrisis in het najaar van 2008, veel mensen zich konden identificeren. Dit thema verbond de uiteenlopende stijlen en disciplines en de mix van grote namen, zoals Mikhail Baryshnikov, Antony, en gedurfde experimenten van Christoph Schlingensiefel en Steven Cohen. Ook goede bekenden als Alain Platel, Sasha Waltz en Heiner Goebbels sierden het festival met overrompelende werken.

Hoogtepunten

Een lang gedroomde onderneming, de uitvoering van het complete oeuvre van de Frans-Amerikaanse componist Edgard Varèse onder de titel *Varèse 360°*, werd de eerste eigen Holland Festivalproductie van Pierre Audi. Dit project is exemplarisch voor de koers die het festival de komende jaren wil varen.

Het Holland Festival bracht vele partners uit binnen- en buitenland samen om een project van grote omvang te realiseren, op een manier die recht deed aan de synergetische

opvatting die Varèse zelf had over de uitvoering van zijn werk. Dankzij de vele partners en betrokkenen resulteerden de inspanningen in een weekend dat bij uitstek de festivalsfeer bood. Drie dagen dompelde het publiek zich onder in zeer uiteenlopende activiteiten met alle dezelfde leidraad: het werk van Varèse. Naast de grote avondvullende concerten met Askol|Schönberg, het Rotterdams Philharmonisch Orkest, Cappella Amsterdam en het beeldmateriaal van Gary Hill woonde het publiek een symposium bij in het Planetarium in Artis, waar ook de gerestaureerde versie van het *Poème électronique* werd gebracht met een 360°-projectie. In het Ketelhuis draaiden twee documentaires over het leven en werk van de componist en in de openlucht bracht de Veenfabriek met *Kristal* een hommage aan Varèse met het Sirene Orkest. *Kristal* werd gemaakt in opdracht van het Holland Festival. In de Zuiveringshal stond *Teenage Lontano*, het project met Amsterdamse jongeren van de Amerikaanse kunstenaar Marina Rosenfeld. Voor de opening van de Whitney Biennale creëerde zij een performance/installatie met jongeren uit New York. In Nederland benaderde het Holland Festival middelbare scholieren van drie verschillende opleidingen voor de uitvoering van dit project.

Koningin Beatrix met Mikhail Baryshnikov en Ana Laguna, de sterren van de opening van Holland Festival 2009

De mix van grootschalige en kleinschalige activiteiten, zowel gratis toegankelijk als met entree, zowel in de open lucht als in heel specifieke gebouwen, zorgde voor prettige opwinding, discussie en bewondering.

De artistieke interventie van beeldend kunstenaar Gary Hill als onderdeel van het concert in de Gashouder was, ook in de ogen van het artistieke team van het Holland Festival, niet geheel geslaagd. Wellicht was tot een bevredigender resultaat gekomen als er meer montagetijd was genomen in de Gashouder. De dagkosten van deze productie waren echter zó hoog dat er niet anders gewerkt kon worden dan met een beperkt aantal voorbereidingsdagen op locatie.

Het risico dat een productie minder geslaagde kanten blijkt te hebben bij de première is inherent aan het presenteren van nieuw werk. Het samenbrengen van het beeldend werk van Hill, een internationaal erkend videokunstenaar, met de muziek van Varèse heeft in ieder geval de discussie aangewakkerd, en zorgde voor misschien wel net zo veel beroering in muziekkringen als de beleving die bezoekers van het Philipspaviljoen hadden bij de wereldpremière van *Poème électronique* tijdens de wereldtentoonstelling van 1958 in Brussel. Het mogelijk maken van een bijzondere beleving én het stimuleren van de discussie, zijn taken die het Holland Festival impliciet maar welbewust op zich nam met de organisatie van dit weekend.

De andere grote kenmerkende productie van deze editie was *Eine Kirche der Angst vor dem Fremden in mir*, een persoonlijk document van filmer/beeldend kunstenaar/regisseur Christoph Schlingensief. De manier waarop hij gebruik maakte van verschillende disciplines, heel rechtstreeks zijn

Eine Kirche der Angst vor dem Fremden in mir – Christoph Schlingensief

publiek aansprak en niet bang was groots uit te pakken zorgde voor een uitzonderlijk werk dat een prominente plek in het festival kreeg. In de Zuiveringshal op het Westergasfabriekterrein werd een kerk nagebouwd waarin Schlingensiefs persoonlijke mis werd gevierd.

Eine Kirche der Angst vor dem Fremden in mir ging in première bij de Ruhrtriennale in het najaar van 2008 en was niet gemaakt om op reis te gaan. De uitnodiging van het Holland Festival betekende dat Schlingensief, zoals hij in juni vertelde, letterlijk iets had om naar toe te leven. Het vergde ook een grote inspanning van de productieteams van de Ruhrtriennale en het Holland Festival, die met veel inventiviteit en inspanning de productie opnieuw op de rails zetten. Zowel het Varèseweekend als *Eine Kirche der Angst vor dem Fremden in mir* vormde een zware belasting voor het productieteam. Er was alom lof voor de professionaliteit en inzet. Voor de organisatie zelf zijn de grenzen van de spankracht

van het team afgetast met het oog op realisering van de ambities in de toekomst.

Een derde, kleinere eigen productie was *Passion* van Dusapin. Deze alom zeer gewaardeerde compositie was slechts eenmaal eerder geënceneerd, in een versie die niet beantwoordde aan de kwaliteitseisen van het festival. Artistiek directeur Pierre Audi verzorgde een nieuwe mise-en-espace die enthousiast ontvangen werd. *Passion* was onderdeel van een focus op het werk van Pascal Dusapin, met verder nog *Medea* van Sasha Waltz, *De anatomie van de melancholie* in het Muziekgebouw aan 't IJ en een middag *Dusapin in het Orgelpark*.

Tot onze vreugde lukte het dit jaar de traditie te doen herleven een operavoorstelling op groot scherm in het Oosterpark te tonen. Deze traditie zorgt immers voor een substantiële toename van het publieksbereik en vergroting van de naamsbekendheid van het festival. Op een zonovergoten avond verzorgde eerst de VPRO het laatste Holland Festivaljournaal van dit jaar; daarna genoot een groot publiek van een vurige *Carmen*.

Het publiek reageerde ook erg enthousiast op de voorstellingen *pitié!* (van Alain Platel), *Carmen* (De Nederlandse Opera), *Hiob* (Johan Simons bij de Münchner Kammer-spiele) en *Three solos and a duet* van Mikhail Baryshnikov. De onbetwiste lieveling van het publiek was de opzwepende voorstelling *The Manganiyar Seduction* van Roysten Abel, die werd bekroond met de VPRO *Publieksfavoriet*.

Samenwerking in de stad

Naast de bestaande verbanden met de grote collega-instellingen ging het Holland Festival nieuwe allianties aan. Na het project met het International Film Festival Rotterdam in 2006 was er dit jaar weer substantiële aandacht voor film. In het kielzog van het *Antonioni Project* van Toneelgroep Amsterdam bood Filmhuis Den Haag in coproductie met het festival door heel Nederland een Antonioni-retrospectief. Met het Filmmuseum werd een samenwerking opgezet naar aanleiding van de restauratie van *J'accuse* van Abel Gance. Reza Namavar en Gary Lucas schreven voor deze film een prachtige nieuwe score in opdracht van het festival, die werd uitgevoerd door het jonge Ensemble Caméléon. Voor *Eine Kirche der Angst vor dem Fremden in mir*, *Orfeus* van Brett Bailey en *Teenage Lontano* werkte het Holland Festival met Amsterdamse figuranten van diverse leeftijden en herkomst. Voor het eerst traden bijna honderd Amsterdammers op in heel uiteenlopende festivalproducties. Daar kan aan worden toegevoegd dat *Orfeus* op een nieuwe locatie speelde, het Hembrugterrein buiten Amsterdam, wat een nieuwe ervaring voor publiek en organisatie opleverde.

Samenwerking internationaal

Het Holland Festival nam, samen met de Nederlandse

Kring voor Theatercritici, het gastheerschap en de organisatie van het jaarlijks colloquium van de International Association of Theater Critics (IATC) op zich. Een groep journalisten vanuit de hele wereld boog zich vier dagen lang over vragen die een criticus zich gesteld ziet bij het schrijven over werk uit andere, hem onbekende, culturen, daarbij gevoed door de festivalvoorstellingen die bezocht werden. Mede dankzij dit evenement werd in vele landen voor het eerst over het festival gepubliceerd. Artikelen verschenen onder andere in het Bulgaars, Roemeens, Arabisch, Hindi, Fins en Pools. Een aantal eigen festivalproducties wekte de belangstelling van andere programmeurs. Voor *Varèse 360°* zijn uiteindelijk twee coproducerende partners gevonden. Dat het vinden van coproducten niet eenvoudig is, bleek toen voor dit project een jaar eerder een aanvraag werd geschreven voor Europese subsidie. Bij de uitwerking van de details en de vraag ieders aandeel zwart op wit vast te leggen, realiseerden beoogde coproducten zich dat het project voor hen te complex was om te kunnen realiseren in de eigen stad. *Varèse 360°* is inmiddels te zien geweest in Parijs en wordt in het voorjaar van 2010 in Londen getoond. Voor *Passion* van Pascal Dusapin en voor *J'accuse* van Abel Gance bestaat internationale belangstelling. Tijdens de ISPA (International Society for the Performing Arts), januari 2010 in New York, heeft het Holland Festival een pitch voor dit laatste project gedaan.

De promotie van onze producties in het buitenland door pers en collega's is goed voor de reputatie van het Holland Festival. De getoonde belangstelling bevestigt ons in de keuzes en de koers die we zijn gaan varen.

Educatie-participatie

In de Context zette het Holland Festival trajecten voort die een beproefd succes zijn gebleken. In het kielzog van het IATC-colloquium werd in samenwerking met Theater Instituut Nederland en het Domein voor Kunstcritiek een paralleltraject voor vijftien jonge Nederlandse en buitenlandse critici georganiseerd. Het aantal masterclasses werd substantieel uitgebreid: in plaats van een meerdaagse sessie met één festivalkunstenaar werden dit jaar zes masterclasses van een dagdeel opgezet door Alain Platel, Gary Hill, Roysten Abel, Ea Sola (2x), Heiner Goebbels en Johan Simons voor studenten van verschillende beroepsopleidingen. Het merendeel vond plaats in een repetitiestudio van Toneelgroep Amsterdam in de Stadsschouwburg. Gary Hill gaf zijn masterclass op het Sandberg Instituut. Omdat juni de tijd bij uitstek is voor proefwerken en examens is het lastig om projecten met scholieren en studenten te doen tijdens het festival. De verkorte opzet van de masterclasses bleek goed te werken. De opleidingen omhelsden deze opzet als een waardevolle aanvulling op het reguliere programma. Voor de festivaleditie 2010 wordt opnieuw met alle instituten samengewerkt.

De drukte in juni werd ook genoemd als nadeel door de scholieren die bij *Teenage Lontano* waren betrokken.

Desondanks bleek met name de samenwerking met de Open Schoolgemeenschap Bijlmer en het Barlaeus Gymnasium goed te lopen, en deden de jongeren een ervaring op die ze niet snel vergeten. Voor het Holland Festival opende dit project de deur naar een eigen manier om jongeren bij het festival te betrekken. De affiniteit van deze leeftijdsgroep bij het aanbod van het festival is niet vanzelfsprekend. Door actieve participatie aan een voorstelling worden drempels geslecht en wordt enthousiasme gekweekt. De kennismaking met een nog onbekende kunstvorm dankzij samenwerking met een buitenlandse artiest blijkt een avontuurlijke, aantrekkelijke onderneming. Voor deze vorm van educatie wordt ook in toekomstige edities naar projecten gezocht.

Teenage Lontano – Marina Rosenfeld en Amsterdamse scholieren

2. Communicatie & Marketing

Kernwaarden Holland Festival

De kernwaarden van het festival zijn: internationaal, vooruitstrevend, verrassend en caleidoscopisch en leiden tot de volgende formulering over het festival.

Het Holland Festival is sinds 1947 het toonaangevende internationale podiumkunstenfestival in Nederland. Jaarlijks presenteert het festival uitzonderlijke voorstellingen van internationaal niveau. Sinds 2005 is het Holland Festival met artistiek directeur Pierre Audi terug bij zijn wortels: een mix van alle podiumkunsten, een mix van grote namen en gedurfde experimenten. Pierre Audi wil, net als de eerste artistiek leider en pionier Peter Diamand, kwaliteit laten zien en horen die het Nederlandse publiek nergens anders kan beleven.

Audi biedt het publiek een 'caleidoscopisch venster op de wereld'. Muziektheater en muziek vormen het kloppend hart van de programmering. Westerse en niet-westerse kunstvormen gaan hand in hand en er is naast podiumkunsten (theater,

muziektheater, dans, opera en muziek) aandacht voor beeldende kunsten, literatuur en architectuur. Alle facetten, kleuren en smaken van de esthetiek krijgen aandacht en bewegingsruimte.

Opdracht

De opdracht van de Communicatie & Marketingafdeling was in 2009 driedig. Ten eerste het genereren van zo veel mogelijk festivalbezoekers. Ten tweede het behalen van kwalitatief goede vrije publiciteit. En ten derde het vergroten van internationale publiciteit voor het festival. Naast de 'gebruikelijke' bovenstaande doelstellingen ontwikkelde de C&M-afdeling een nieuwe stadsaankleding en liet zij een nieuwe website ontwikkelen. Verder liet het festival een aantal publieksonderzoeken uitvoeren met als doel een beter inzicht te krijgen in zijn publiek en doelgroepen, met een focus op young professionals (leeftijd 25-39 jaar).

Doelgroepen

- Bestaande bezoekers van het Holland Festival.
- Cultuurliefhebbers wonend in de regio en de rest van Nederland die het festival incidenteel bezoeken.
- 'Professionele' bezoekers.

Nieuwe citydressing

Segmentatie Holland Festivalklanten

In 2009 startte de afdeling Communicatie & Marketing met het segmenteren van bestaande klantgegevens en hun bezoekgeschiedenis. Hiertoe werden alle kaartkopers ingedeeld naar verkoopfrequentie, genrevoorkeur. Resultaat hiervan was dat er meer gerichte informatie werd verzonden.

Communicatiemiddelen

Het Holland Festival zette in 2009 een mix in van traditionele communicatie en nieuwe media. Vooral de inzet van 'nieuwe' media leidde tot een verdergaande kostenbesparing en efficiëntie. Alle publicaties van het Holland Festival werden tweetalig (Nederlands & Engels) uitgegeven.

Vrije Publiciteit

Net als in voorgaande jaren werd de vrije publiciteit steeds belangrijker voor het festival. Veelvuldige positieve aandacht van de media geeft autoriteit aan de programmering van het festival en is daarnaast een van de grote kaartverkoopstimulansen. In de buitenlandse pers kreeg het festival ruim aandacht.

Internationale vrije publiciteit/IATC

Het colloquium van de International Association of Theater Critics resulteerde in veel buitenlandse artikelen over het festival. Ook het de uitvoering van het complete oeuvre van het werk van de componist Edgar Varèse kreeg veel media-aandacht in de buitenlandse pers.

Mediapartners

Het Holland Festival kreeg ruim aandacht op televisie en radio. Zowel de NPS als VPRO was mediapartner van het festival. Dat resulteerde in vier Holland Festivaljournals bij de VPRO, de uitzending van het concert van *Antony and The Johnsons* & *Metropole Orkest* en de opera *Carmen* bij de NPS. De verjaardag van Louis Andriessen werd eveneens op tv uitgezonden door de ZaterdagMatinee. Daarnaast zond de NPS de documentaire *Podium highlights festival* uit. NPS Radio zond het merendeel van de concerten al dan niet live uit.

In 2009 was de VPRO Gids tevens mediapartner van het Holland Festival. Er verscheen een redactioneel onafhankelijke bijlage van 48 pagina's over het festival in een oplage van 330.000. Daarnaast promoveerde de VPRO een aantal voorstellingen uit het festival bij haar achterban, waaronder het concert van *Antony and The Johnsons* & *Metropole Orkest*, *Eine Kirche der Angst vor dem Fremden in mir*, *Woyzeck* en *Medea*.

Drukwerk

De inmiddels traditionele Holland Festivalpocket werd dit jaar verspreid in een oplage van 60.000.

Internet

De website van het Holland Festival werd totaal vernieuwd door het bedrijf Basic Orange. Reden hiervoor was dat de oude website niet meer voldeed aan de huidige eisen voor onder andere kaartverkoop en presentatie. De eerste fase werd in maart 2009 opgeleverd. De website kreeg meer functionaliteiten, waaronder een videoplayer, een uitgebreide festivalagendabrowser en meer online-boekingsmogelijkheden voor cross sell.

Joint promotion met de Bijenkorf

Voor de tweede keer stelde de Bijenkorf zijn hoeketalage Dam/Damrak om niet beschikbaar aan het festival. Het Holland Festival organiseerde twee weken lang dagelijks kleine voorproefjes. De samenwerking breidde zich uit ten opzichte van 2008. De Bijenkorf bood zijn gevel

aan voor het ophangen van twee reusachtige banieren en distribueerde pockets aan winkelend publiek.

Resultaten in cijfers

- De gemiddelde zaalbezetting bleef nagenoeg gelijk aan 2008: 83,8%.
- Het absolute aantal festivalbezoekers steeg van 71.500 in 2008 naar 73.158 in 2009.
- De geschreven mediawaarde in 2009 bedroeg ruim € 4.100.000, conform het resultaat in 2008.

Publieksonderzoek

In 2009 besteedde het festival veel aandacht aan onderzoek om meer inzicht te krijgen in zijn publiek en imago:

- kwantitatief publieksonderzoek naar publieksopbouw, waardering van het festival, mediagebruik;
- kwantitatief onderzoek onder cultuurminnaars (Holland Festivalvrienden) naar beweegredenen om zich te verbinden aan het Holland Festival;
- kwalitatief onderzoek door middel van rondetafelgesprekken met jongeren over de beleving van het Holland Festival en waardering van communicatiemiddelen.

Het resultaat leidde tot een beter inzicht in de samenstelling van de doelgroepen. Hierdoor kunnen in de toekomst media gerichter worden ingezet en uitingen beter worden afgestemd op de behoefte of smaak van het publiek.

3. Externe betrekkingen

Opname in de basisinfrastructuur (BIS) leidde onder meer tot nieuwe regels voor de eigen inkomsten van het Holland Festival, zoals een minimumnorm van 17,5% eigen inkomsten en een groeinorm van gemiddeld één procent per jaar. Naast de structurele subsidie van het ministerie van OCW en de gemeente Amsterdam, ontving het Holland Festival in 2009 ook meerjarige financiële ondersteuning van hoofdbegunstiger het SNS REAAL Fonds en bijdragen van andere private fondsen, donateurs, bedrijfsvrienden en sponsors. Al deze partijen droegen bij aan het maatschappelijke en financiële draagvlak voor het festival.

Om het contact met deze waardevolle relaties te onderhouden werd op 11 maart 2009 een Vriendendiner gehouden in de Posthoornkerk. Pierre Audi gaf een persoonlijke toelichting op de programmering van het festival in 2009 voor een gezelschap van ongeveer 110 relaties. Vooral het video-interview met de Duitse regisseur Christoph Schlingensiefel over zijn theatervoorstelling *Eine Kirche der Angst vor dem Fremden in mir* maakte grote indruk op de genodigden. Burgemeester Cohen, samen met zijn echtgenote een trouw festivalbezoeker, sprak zijn

waardering uit voor het Holland Festival en onderstreepte het belang van het festival voor de internationale reputatie van Amsterdam.

Op 4 juni opende het festival in aanwezigheid van Hare Majesteit de Koningin met de voorstelling *Three solos and a duet* van de Amerikaans-Russische danser Mikhail Baryshnikov en de Zweedse sterdanseres Ana Laguna, in de kort daarvoor geopende Rabozaal van Stadsschouwburg Amsterdam. Deze openingsavond werd bijgewoond door de ambassadeurs van Argentinië, België, de Verenigde Staten en Zuid-Afrika. Ook NYSE Euronext N.V., meerjarig sponsor van de openingsvoorstelling, was prominent aanwezig met ongeveer zeventig relaties. De avond werd feestelijk afgesloten in de Rabofoyer van de Stadsschouwburg.

Verschillende beneficiënten nodigden eigen relaties uit voor een voorstelling in combinatie met een ontvangst. Het Prins Bernhard Cultuurfonds ontving relaties bij het grote muziekproject rond Varèse. Relaties van Cultuurpark Westergasfabriek en van het bedrijf MeyerBergman bezochten beeldbepalende festivalproducties op het terrein

The Manganiyar Seduction – Roysten Abel

van dit cultuurpark. Ook de sponsors Ahold, NIBC Bank N.V. en de Duitse ambassade kozen een voorstelling uit voor een relatieontvangst.

Op de laatste dag van het Holland Festival werd de Vriendenvoorstelling gehouden, het jaarlijkse evenement om beneficiënten te bedanken. In 2009 was dat *Bunraku*, traditioneel Japans poppenspel onder leiding van grootmeester Minosuke in het Muziekgebouw aan 't IJ. Na afloop maakten de genodigden kennis met aankomend zakelijk directeur Annet Lekkerkerker. Deze Vriendenvoorstelling werd mede mogelijk gemaakt door gemeente Amstelveen in het kader van de viering van 400

jaar handelsbetrekkingen tussen Nederland en Japan en door een particuliere donatie.

Een groep young professionals van bedrijven aan de Zuidas in Amsterdam maakte kennis met het Holland Festival en deed aanbevelingen om het publieksbereik in de leeftijdsgroep van 25 - 40 jaar te vergroten, ook met het doel op den duur nieuwe ambassadeurs voor het festival te vinden. Dit traject werd mogelijk gemaakt door de samenwerking met Zuidas Amsterdam Bright City en het Walter Maashuis in een 'arts&business'-project. De kennismaking krijgt in 2010 een vervolg.

Hoofdbegunstiger het SNS REAAL Fonds en het Holland Festival voerden in het najaar, kort na een directiewisseling aan beide kanten, gesprekken over een voortzetting van de relatie in de jaren 2011 tot en met 2013. De inzet van de gesprekken was het verlengen van de meerjarige relatie van het SNS REAAL Fonds en het Holland Festival in de vorm van het hoofdbegunstigerschap.

Het Holland Festival wist in 2009 zijn kring van bedrijfsvrienden die het festival steunen zonder substantiële tegenprestaties te behouden op ongeveer hetzelfde niveau als in 2008. Omdat het economische tij niet gunstig was, werd extra werk gemaakt van het leren kennen van nieuwe bedrijven, particulieren en private fondsen. Eind november werd een borrel gehouden met

2008. Publieke fondsen en instellingen droegen in 2009 circa € 31.000 bij, tegenover € 60.000 in 2008. De overige private inkomsten bedroegen in 2009 circa € 326.000, een stijging van € 160.000 ten opzichte van 2008. Deze stijging is voortgekomen uit onder meer de overdracht van € 40.000 (bijdragen Cultuurminnaars) door de Vriendenstichting, een particuliere schenking van € 5.000 en coproductiebijdragen van € 67.500.

4. Bestuur

Samenstelling

Het bestuur van het Holland Festival bestond per 31 december 2009 uit: Sijbolt Noorda (voorzitter tot 11 maart 2009), Martijn Sanders (voorzitter vanaf 11 maart 2009), Renze Hasper (penningmeester), Marjet van Zuijlen (secretaris), Laetitia Griffith en Joachim Fleury.

Het bestuur vergaderde in 2009 vijf keer en kwam bijeen op 23 februari, 17 april, 25 mei, 4 september en 2 november 2009. Op 22 juni kwam het bestuur extra bijeen na afloop van de sollicitatieprocedure voor de functie van zakelijk directeur van het Holland Festival. Tijdens deze bijeenkomst besloot het bestuur unaniem tot de benoeming van Annet Lekkerkerker tot zakelijk directeur met ingang van 1 oktober 2009.

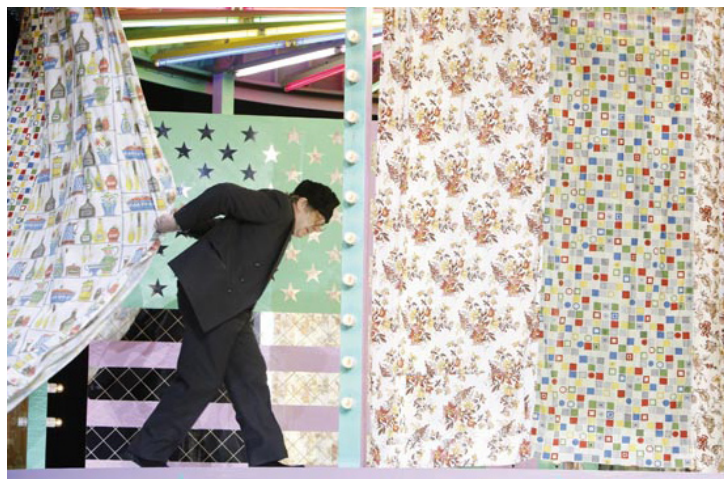
In het bestuur kwamen in 2009 onder meer de volgende zaken aan de orde.

Governance

Het bestuur besprak (opnieuw) de code Cultural Governance en volgde de aanbevelingen uit de code op. Het gewenste besturingsmodel werd besproken. Besloten werd in 2011 opnieuw te kijken of het gekozen model (stichtingsbestuur) nog steeds het meest wenselijk is. Er werd een profiel voor het bestuur opgesteld en tevens een voor de directie. Ook werden er een bestuurs- en een directiereglement opgesteld. Ten slotte werd een nieuw rooster van aftreden opgesteld en werden afspraken gemaakt over evaluatiegesprekken tussen voorzitter en individuele bestuursleden en een collectieve evaluatie van het functioneren van het bestuur.

Financiën

Het boekjaar 2009 kon worden afgesloten met een positief resultaat van afgerond: € 80.000. De baten stegen in totaal met € 161.000. Zowel de subsidies en bijdragen als de directe opbrengsten hadden een aandeel in deze stijging ten opzichte van de verwachte begroting. Het totaal van de lasten was € 93.000 hoger dan begroot. Ten slotte kon nog eens € 12.000 meer aan renteinkomsten worden bijgeschreven. Het bestuur besluit het resultaat overeenkomstig de reeds

Hiob – Johan Simons / Münchner Kammerspiele

als doelstelling in contact te komen met potentiële nieuwe bedrijfsvrienden en donateurs. Dit experiment had slechts een bescheiden resultaat. Het bestuur verkende of een kleine groep welgestelde cultuurliefhebbers zich structureel zou willen verbinden aan het Holland Festival. De inkomsten uit sponsoring bedroegen € 165.000, een daling van € 135.000 ten opzichte van de inkomsten in 2008. De bijdragen van private fondsen bedroegen € 495.000, een stijging van € 60.000 vergeleken met

eerder gehanteerde verdeelsleutel te verdelen tussen een toevoeging aan de algemene reserve van € 34.054 en een toevoeging aan het coproductiefonds Holland Festival, onderdeel van de bestemmingsreserves, voor een bedrag van € 45.642.

De financiële en eigen vermogenspositie van het Holland Festival is gezond. Het Holland Festival kan ruimschoots aan al zijn financiële verplichtingen voldoen. Het bestuur besloot daarom in 2009 € 100.000 uit het coproductiefonds toe te kennen aan de wereldpremière van de muziektheatervoorstelling *Pygmalion* in het Holland Festival van 2010.

Van het Holland Festival 2009 kan grosso modo worden gezegd dat de doelstellingen werden gerealiseerd en dat was mede te danken aan de extra middelen die door het ministerie van OCW waren toegekend. Het feit dat de gemeente Amsterdam in december 2008 pas de definitieve bijdrage voor de huidige kunstenplanperiode vaststelde, waarbij de toegekende bijdrage jaarlijks € 200.000 lager bleek te zijn dan aanvankelijk aan het Holland Festival was gecommuniceerd en door de wethouder voorgesteld, leidde echter wel tot het uitstellen van de voorgenomen samenwerking met Frascati. Gelukkig kan nu worden gemeld dat die samenwerking in 2010 wel kan gaan plaatsvinden.

Met betrekking tot de mogelijke landelijke en lokale politieke ontwikkelingen kan het bestuur zich in dit stadium nog geen beeld vormen van de gevolgen daarvan voor de aard en omvang van de subsidierelatie met het ministerie van OCW en de gemeente Amsterdam. Er spelen geen andere zaken die nu of in de toekomst van invloed kunnen zijn op het functioneren van de instelling.

Het bestuur boog zich in 2009 over de mogelijkheden om meer geld voor het festival te genereren door vermogende particulieren aan het festival te verbinden. Hiertoe werd een traject uitgewerkt dat in 2010 moet leiden tot de instelling van een Board of Governors, een groep particulieren die substantieel en over een langere periode bijdraagt aan het programmeringsbudget van het Holland Festival.

Treasury

Voor het beheer van liquide middelen zijn in overleg met het bestuur de volgende geldmarktinstrumenten toegestaan: rekening-courant bij een bank, kasgeld, depositorekening bij een bank of zakelijke spaarrekening bij een bank. Kapitaalmarktinstrumenten of beleggingen zijn niet toegestaan.

Statutenwijziging

Om het instellen van de Board of Governors in 2010 mogelijk te maken wijzigde het bestuur in 2009 de Statuten van het Holland Festival. Het ministerie van

OCW en de gemeente Amsterdam werden door de zakelijk directeur van te voren op de hoogte gebracht van het voornemen tot het instellen van de Board of Governors en de daarmee samenhangende statutenwijziging. Van de gelegenheid is gebruik gemaakt om ook de overige bepalingen van de statuten te beoordelen en in een aantal opzichten te moderniseren.

Directie

Het bestuur moest zich in 2009 opnieuw bezighouden met het werven van een zakelijk directeur na het vertrek van Johan Dorrestein begin 2009. In eerste instantie werd Dick van der Meer als interim zakelijk directeur aangetrokken, op 1 oktober 2009 trad Annet Lekkerkerker aan.

Varèse 360° – Askol/Schönberg, Rotterdams Philharmonisch Orkest, Cappella Amsterdam, Gary Hill

5. Organisatie

Het aantal vaste medewerkers van het Holland Festival bestond per 31 december 2009 uit vijftien personen met een dienstverband voor onbepaalde tijd, dan wel een dienstverband voor één jaar. Het totaal aantal fte's bedraagt per 31 december 2009: 13,75 fte. Met Pierre Audi is er een managementovereenkomst tot en met het Holland Festival 2012.

In de voorbereiding van en tijdens het Holland Festival werd een aantal personen op tijdelijke basis in dienst genomen. Daarnaast maakte het Holland Festival tijdens het festival in juni gebruik van ongeveer 40, meestal jonge, mensen die op oproepbasis beschikbaar zijn. Zij werden ingezet voor de publieksbegeleiding, kaartverkoop en transportdiensten. Het technisch personeel werd bij een extern bureau ingehuurd.

Het Holland Festival heeft geen eigen CAO. De CAO van de Vereniging van Nederlandse Theatergezelschappen en -producenten (VNT) wordt als richtlijn gebruikt.

De salaristabellen en functie-indelingen van deze CAO worden gebruikt voor de salariering.

Het Holland Festival heeft een pensioenregeling afgesloten met het Pensioenfonds Kunst en Cultuur en is verder aangesloten bij de werkgeversvereniging “Werkgevers in de kunsten”.

Amsterdam, 16 april 2010

M. Sanders
voorzitter

R.P. Hasper
penningmeester

6. Prestatieverantwoording

6.1 verantwoording overeenkomstig model III B, Internationale Festivals

	2009		begroot		2008	
	Aantal	Bezoekers	Aantal	Bezoekers	Aantal	Bezoekers
1. Activiteiten voor algemeen publiek						
1a Voorstellingen	116	64.535	106	72.750	106	72.750
1b Educatieve activiteiten	58	7.400	80	5.500	80	5.500
1c Anders: Kunst in openbare ruimte	2	520	–	–	–	–
Tussentelling 1	176	72.455	186	78.250	186	78.250
2. Activiteiten voor vakgenoten						
2a Lezingen	1	456	2	100	2	100
2b Seminars	–	–	–	–	–	–
2c Workshops	–	–	2	30	2	30
2d Netwerkbijeenkomsten	1	198	2	70	2	70
2e Showcases	–	–	–	–	–	–
2f Anders: Conferentie	1	49	1	100	1	100
Tussentelling 2	3	703	7	300	7	300
Totaal	179	73.158	193	78.550	193	78.550

De gepresenteerde bezoekerijfers zijn voor het grootste deel (59.090) gebaseerd op geregistreerde verkoop van plaatsbewijzen. Daarnaast is er een groot aantal voorstellingen/activiteiten met gratis toegang. Hierbij is de omvang van de bezoekaantallen (14.068) gebaseerd op visuele waarnemingen ter plaatse.

6.2 Prestatieoverzicht per productie

Naam productie	Uitvoeringslocatie	Realisatie		Prognose	
		Vrst	Bezoekers	Vrst	Bezoekers
<i>Adam in ballingschap</i>	Stadsschouwburg Amsterdam Grote Zaal	6	4.134	6	3.876
<i>Passion</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	582	1	564
<i>Carmen</i>	Het Muziektheater Amsterdam	5	7.849	5	6.428
<i>The Manganiyar Seduction</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	3	2.096	3	1.692
<i>Aquarius</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	421	1	564
<i>Medea</i>	Koninklijk Theater Carré	1	1.859	1	2.376
<i>Andriessen 70 jaar CG</i>	Het Concertgebouw	1	1.706	1	1.538
<i>Andriessen 70 jaar MGIJ</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	698	1	564
<i>Hommage aan Goeyvaerts</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	124	1	564
<i>Varèse 360°</i>	Gashouder	2	1.850	2	1.496
<i>Tijdgenoten</i>	Concertgebouw	1	802	1	1.538
<i>De anatomie van de melancholie</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	319	1	564
<i>Beyond the score</i>	Het Concertgebouw	1	1.206	1	1.538
<i>Baby Dee</i>	Bimhuis	1	274	1	300
<i>Dusapin in het Orgelpark</i>	Orgelpark	1	237	1	230
<i>Antony and the Johnsons</i>	Koninklijk Theater Carré	2	3.425	1	1.385
<i>De laatste maat</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	467	1	564
<i>Antonioni</i>	Stadsschouwburg Amsterdam Rabozaal	9	2.808	9	2.934
<i>The sound and the fury</i>	Theater Bellevue	3	677	3	598
<i>Orfeus</i>	Hemkade	7	629	6	480
<i>HIOB</i>	Stadsschouwburg Amsterdam Grote Zaal	2	1.292	2	1.178
<i>Woyzeck</i>	Stadsschouwburg Amsterdam Grote Zaal	2	750	2	1.178
<i>Mikhail Baryshnikov & Ana Laguna pitié!</i>	Stadsschouwburg Rabo	3	1.550	3	1.137
<i>Het Nationale Ballet</i>	Koninklijk Theater Carré	3	3.468	3	3.762
<i>Het Nationale Ballet</i>	Het Muziektheater Amsterdam	7	9.983	7	8.999
<i>Eine Kirche der Angst</i>	Zuiveringshal West	5	1.821	5	1.875
<i>Candelier</i>	Theater Bellevue	3	280	3	498
<i>Teenage Lontano</i>	Machinengebouw	2	449	2	480
<i>I went into the house but did not enter</i>	Stadsschouwburg Amsterdam Grote Zaal	2	1.083	2	1.178
<i>The white body</i>	Theater Bellevue	4	626	4	664
<i>J'accuse</i>	Stadsschouwburg Amsterdam Rabozaal	2	880	2	685
<i>Bunraku</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	3	2.145	3	1.662
<i>Spui 25</i>	Spui 25	3	144	3	-
<i>Architectuurlezing Winnie Maas</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	456	1	400
<i>Great Nexus</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	508	1	564
<i>Symposium en film Varèse</i>	Artis	1	253	1	-
<i>Kristal</i>	Westergasterrein	3	610	3	-
Inleidingen - MTA	Diverse locaties	58	7.400	58	-
Openlucht Oosterpark	Oosterpark	1	4.500	1	-
IATC Conferentie	Diverse locaties	1	49	1	-
Masterclasses	Diverse locaties	6	112	6	-
<i>The Old Brand New</i>	Stadsschouwburg Amsterdam Rabozaal	1	198	1	-
<i>De stille stad</i>	Wandelroute	1	250	1	-
<i>Installatie Teenage Lontano</i>	Machinengebouw	1	270	-	-
<i>Bijenkorf</i>	Bijenkorf	14	1.918	-	-
Totaal		179	73.158	162	54.053
Producties Holland Festival			40.562		
Producties Holland Festival met derden			11.050		
Producties derden in het kader van Holland Festival			21.546		
Totaal			73.158		

6.3 Prestatieoverzicht per programma-
 onderdeel

	2009			2008		
	prod	vrst	bezoekers	prod	vrst	bezoekers
Opera/muziektheater	6	17	16.941	5	24	19.967
Muziek/concerten	11	13	11.108	12	15	14.492
Theater	5	23	6.156	7	24	7.829
Dans	3	13	15.001	5	14	9.756
Multidisciplinair	7	21	7.284	-	-	-
Fuel - Context	9	18	2.580	14	57	9.149
Inleidingen	20	58	7.400	38	87	8.000
Overig/ten dele gratis	3	16	6.688	2	15	2.400
	<u>64</u>	<u>179</u>	<u>73.158</u>	<u>83</u>	<u>236</u>	<u>71.593</u>

Bijlagen

Coproductie/samenwerking

In 2009 werkte het Holland Festival als coproducent samen met:

Antonioni Project
Toneelgroep Amsterdam

Varèse 360°
Festival d'Automne à Paris, Radio France, The Southbank Centre Londen, Askoi|Schönberg

Teenage Lontano
Stedelijk Museum Amsterdam

The White Body
Théâtre de la Ville Parijs, Hong Kong Arts Festival, Auckland Festival, Grand Theatre Groningen

J'accuse
Filmmuseum Amsterdam

Adam in Ballingschap
De Nederlandse Opera

Opera in het Oosterpark (Carmen)
De Nederlandse Opera, NPS

Aquarius
De Vlaamse Opera, NPS

Louis Andriessen 70 jaar
Muziekgebouw aan 't IJ, Askoi|Schönberg

De anatomie van de melancholie
NPS

Beyond the Score
Koninklijk Concertgebouworkest

Dusapin in het Orgelpark
Orgelpark

Architectuurlezing
MVRDV

Great!
Nexus Instituut

Context/Fuel
Voor het Context/Fuelprogramma werkte het Holland Festival samen met:
Spui25, De Gids, De Veenfabriek, Artis Planetarium, Filmhuis Den Haag, De Appel arts centre, If I Can't Dance

I Don't Want To Be Part Of Your Revolution, Research group Art Practice and Development at the Amsterdam School of the Arts, LISA, Studium Generale of the Gerrit Rietveld Academie, DAI / Master Programme / ArtEZ Institute of the Arts, Stadsschouwburg Amsterdam, Kring van Nederlandse Theatercritici, International Association of Theatre Critics, Media en Cultuurwetenschappen Universiteit Utrecht, Departement Muziekwetenschap Universiteit Utrecht, Dasarts, Sandberg Instituut, UvA Theaterwetenschap, AHK Theaterschool, Fontys Academie, UvA, Master International Performance Research, HKU.

Totaalprogramma

Holland Festival 2009

Dans

Three solos and a duet
Mikhail Baryshnikov & Ana Laguna
pitié!
les ballets C de la B
100 jaar Les Ballets de Russes
Het Nationale Ballet

Theater

Antonioni project
Toneelgroep Amsterdam
The Sound and the Fury (April Seventh, 1928)
Elevator Repair Service
Orfeus
Third World Bunfight/Brett Bailey
Hiob Münchner Kammerspiele/Johan Simons
Woyzeck
Bayerisches Staatsschauspiel/Martin Kušej

Multidisciplinair

Eine Kirche der Angst vor dem Fremden in mir
Christoph Schlingensiefel
Chandelier
Steven Cohen
Varèse 360°
Asko|Schönberg, Rotterdams Philharmonisch Orkest,
Cappella Amsterdam, Gary Hill
Teenage Lontano
Marina Rosenfeld
I went into the house but did not enter
Heiner Goebbels/Hilliard Ensemble
The White Body
Ea Sola
ſAccuse
Abel Gance
Bunraku
Bunraku-za Company, Osaka

Opera & muziektheater

Adam in ballingschap
De Nederlandse Opera/Rob Zuidam/Guy Cassiers
Passion
Pascal Dusapin
Carmen
De Nederlandse Opera
Opera in het Oosterpark: Carmen
The Manganiyar Seduction
Roysten Abel
Aquarius
Karel Goeyvaerts
Medea
Sasha Waltz & Guests/Pascal Dusapin

Muziek

Louis Andriessen 70 jaar
ZaterdagMatinee
Louis Andriessen 70 jaar
Muziekgebouw aan 't IJ
Hommage aan Goeyvaerts
Champ d'Action
De anatomie van de melancholie
Dusapin/Dowland/Vleggaar/Janssen
Beyond the score
Koninklijk Concertgebouworkest
Baby Dee
Dusapin in het Orgelpark
Antony and the Johnsons & Metropole Orkest
De laatste maat
Asko|Schönberg

Fuel & Context

On Serenity & Anxiety
Spui 25
MVRD/Winnie Maas
Architectuurlezing
Great!
Nexus Instituut
New Beauty
The Old Brand New
Meer lezen?!
De Bijenkorf
Een stille stad
Kristal
De Veenfabriek
Varèse symposium
Installatie Teenage Lontano
Marina Rosenfeld
Michelangelo Antonioni retrospectief

Overzicht medewerkers

Vaste medewerkers

per 31 december 2009

ARTISTIEK DIRECTEUR

Pierre Audi

ZAKELIJK DIRECTEUR

Annet Lekkerkerker

PROGRAMMERING

Lieven Bertels (artistiek coördinator/muziek)
Annemieke Keurentjes (research & development)

PRODUCTIE

Sigi Giesler (hoofd)
Joke van Amersfoort
Han van Poucke

COMMUNICATIE & MARKETING

Norbert Bode (hoofd)
Gertjan Pruim
Erna Theys
Marisa Tempel

EXTERNE BETREKKINGEN (SPONSORING, FONDSSENWERVING EN RELATIEBEHEER)

Ingrid Janssen

FINANCIËN

Servaas Hensen (hoofd)
Ingrid Baltus

ASSISTENT DIRECTIE/EXTERNE BETREKKINGEN

Harmina Snoodijk

BUREAUMEDEWERKER

Mieke van Manen

ARCHIEF

Henny Knap

Tijdelijke/freelance festivalmedewerkers Holland Festival 2009

COMMUNICATIE & MARKETING

Winnie Boegborn
Jildiz Heddes
Bing Ie
Esmee Meertens

PRODUCTIE

Manon Berendse
Janneke den Engelsen
Roel Evenhuis
Raymond Frenken
Jeroen Henstra
Jurgen Kolb
Djoere de Jong
Wybe Jongenelen
Rick Liesveld
Pieter Loman
Tom van de Loo
Maarten Meyer
Martin Mulder
Peter Romkema
Tim Senden
Dorothea Sinnema
Dominique Slegers
Niek Snel
Tiedo Wilschut
Patrick Zwikker

STAGIAIRES COMMUNICATIE & MARKETING /

PRODUCTIE

Antsje van der Zee
(RUG Communicatie- en Informatiewetenschappen)
Annemarie Bembom
(Eurocollege Hogeschool Rotterdam/Hospitality &
Eventmanagement)
Manfred Kokmeijer
(Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten/OPP)
Marjolein Mol
(Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten/OPP)

Sponsors, fondsen, instellingen & partners

SUBSIDIËNTEN

HOOFDBEGUNSTIGER

MEDIAPARTNERS

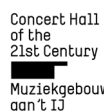
SPONSORS

FONDSEN & INSTELLINGEN

PARTNERS

DE VRIENDEN VAN HET HOLLAND FESTIVAL

Accenture / BeamSystems / Buma Cultuur / De Nederlandsche Bank / DLA Piper Nederland / Hilton Amsterdam / ING Groep / JVR Audiovisueel / Koninklijke Ahold N.V. / KPMG / Liftinstituut B.V. / Meyer Bergman / NIBC Bank N.V. / NYSE Euronext N.V. / SNS Reaal Groep / Ten Have Change Management / WPG Uitgevers / onze gewaardeerde Beschermers en andere particuliere vrienden

HOLLAND FESTIVAL IS LID VAN

4 - 28 JUNI 2009

SECURITY

**HOLLAND
FESTIVAL**

